

Motion till riksdagen 2025/26:2665

av Patrik Karlson (L)

Åtgärd mot arbetslivskriminalitet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda inrättandet av ett nytt arbetssätt mot arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Arbetslivskriminaliteten i Sverige har brett ut sig i flera branscher och antar många former. I byggsektorn, städbranschen, restaurangnäringen och skönhetsvården förekommer allt oftare fall av människohandel, systematiskt utnyttjande av utländsk arbetskraft och exploatering av papperslösa. Den kriminella ekonomin i Sverige beräknas omsätta 100–150 miljarder kronor årligen och enbart de oredovisade inkomsterna uppskattas till 97 miljarder, vilket motsvarar cirka 26 miljarder kronor i årliga skatteförluster. Dessa siffror vittnar om att arbetslivskriminaliteten är både omfattande och komplext sammanvävd med ekonomisk brottslighet.

Sedan några år tillbaka samverkar nio myndigheter i särskilda regionala A-krimcenter under Arbetsmiljöverkets ledning. Myndigheterna rapporterar ökade kontroller och fler utdömda sanktionsavgifter men medger samtidigt att enbart reaktiva kontroller inte räcker för att vända utvecklingen. Arbetslivskriminalitetens verkliga omfattning och komplexitet innebär att samhällets nuvarande insatser måste spetsas till för att stoppa utvecklingen. Problemet drabbar inte bara de utsatta arbetstagarna utan

snedvrider även konkurrensen för seriösa företag och undergräver tilliten på arbetsmarknaden.

Trots att Sverige nyligen förlängt och utökat myndigheternas uppdrag att bekämpa arbetslivskriminalitet, kvarstår strukturella hinder. Sekretessregler och bristande informationsdelning försvårar ett effektivt agerande. Myndigheterna uppger själva att de fortfarande till stor del hindras av dataskyddsregler (GDPR) i det operativa arbetet. Det krävs tydligare ansvarsfördelning och resurser för kontrollarbetet än vad nuvarande organisering medger.

Finland framhålls ofta som ett föregångsland i kampen mot arbetslivskriminalitet. Det finska arbetssättet är ett exempel på fenomenbaserad offentlig förvaltning, där man identifierar ett samhällsproblem som spänner över flera områden och anpassar myndigheternas samarbete därefter. I stället för att varje myndighet enbart ska sköta sin sektor i stuprör, bygger fenomenbaserad styrning på att relevanta myndigheter delar information, analyserar och agerar tillsammans mot ett givet fenomen, i detta fall arbetslivskriminalitet. Finland visar sammantaget att ett växelskifte från reaktiv till proaktiv strategi är möjligt, baserat på nära samverkan mellan myndigheter, arbetsmarknadens parter och forskarsamhället. Sverige bör lära av de goda exemplen i andra länder och inte tveka att genomföra de reformer som krävs för att värna en schyst och rättssäker arbetsmarknad för alla.

Patrik Karlson (L)